

Les xarxes socials bullen amb el dia D. La societat ha assumit l'11 de setembre del 2014 com la data que canviarà el curs de la història de Catalunya. La manifestació independentista de la Diada d'enguany ha engegat el cronòmetre per al compte enrere. I, tot i que els partits relativitzen la data, el qui governi aquell dia ja haurà decidit: sí o no al dret d'autodeterminació. Sense ambigüitats.

L'any 2005, amb Pasqual Maragall de president de la Generalitat, el Parlament aprovà la proposta

D'efemèride a canvi històric

La darrera enquesta del Centre d'Estudis d'Opinió conclou que el 51% dels catalans –un 10% més que el 2011– votarien sí en un referèndum d'independència, i només el 21,1% optaria pel no. Per primera vegada, l'estat propi és voluntat majoritària a la societat catalana. Però aquest creixement no ha estat pas lineal. El 2007, quan faltaven set anys per a la commemoració del tercer centenari de la pèrdua de les llibertats nacionals, la mateixa enquesta indicava un 17% de sí. I ara, només cinc anys després, per primera vegada es considera plausible que l'11 de setembre del 2014 passi

a la història com a molt més que una efemèride.

Què ho fa, que en tant poc temps aquesta data hagi pres tanta rellevància, sobretot per a la societat civil? A parer del professor d'història contemporània de la UAB Joan B. Culla, el gran canvi per a la consolidació de l'independentisme dins la societat catalana i de l'opinió pública general “es remunta a l'experiència de l'Estatut, que s'acaba amb la sentència del Tribunal Constitucional i la manifestació del 10 de juliol”. Segons Culla, la potència d'aquesta data és “fortuïta”, i impensable tot just fa tres anys: “Sense aquest canvi de mentali-

tat accelerat induït per esdeveniments polítics recents amb relació a Espanya i pels efectes de la crisi econòmica, l'11 de setembre del 2014 hauria estat una efemèride amb commemoracions i actes inconstitucionals, però res més. Avui, però, és plausible que sigui la ratlla divisòria nacional entre dues èpoques històriques. Ara bé, la intensitat d'aquesta ratlla divisòria resta condicionada pel resultat de les eleccions al Parlament de Catalunya i, més encara, per la posició que hi prengui CiU. “Si CiU es presentés amb un programa obertament independentista, i amb més forces independentistes aconseguissin 90 diputats o 100, na-

de nou Estatut.

turalment l'escenari seria extremadament favorable, però si la federació continua amb ambigüitats, i els independentistes creixen una mica, fins a 20-25 diputats, l'11 de setembre del 2014 tindrà una perspectiva molt aigualida", rebla aquest historiador.

Eleccions plebiscitàries. Al marge de la convocatòria electoral, la societat civil ha assumit que l'11 de setembre del 2014 canviarà el curs de la història de Catalunya, i que el compte enrere comença enguany, a la manifestació independentista de la Diada. Malgrat que els partits relativitzen la data, el qui governi aquell dia ja haurà decidit si vol que el Principat exerceixi el dret d'autodeterminació o no.

CiU, com a formació al govern, és conscient que pot trobar-se amb unes eleccions de caràcter plebiscitari, això sí, sempre que fracassi el pacte fiscal. "Som molt honestos i rigorosos de-

mocràticament i, per tant, en aquesta legislatura l'objectiu és el pacte fiscal. Ara, si no va bé, molt probablement CiU haurà d'anar directament a l'estat propi. En qualsevol cas, de segur que el 2014 serà un any en què el debat sobre la plena sobirania de Catalunya serà al centre de gravetat de la política catalana, bé perquè és planteja o perquè ja hi ha un procés operatiu en marxa", reconeix Josep Rull, secretari d'organització de CDC. I adverteix que "el no al pacte fiscal avançaria terminis, i lògicament convertiria les eleccions en plebiscitàries, una cruïlla històrica, el camí de la dependència o el camí de la independència".

La resta de partits d'obediència catalana coincideixen a assenyalar que l'11 de setembre pot ser una data clau en la història del país, però refusen de fixar per a aquell dia objectius massa concrets.

Alfred Bosch, diputat d'ERC a Madrid, remarca que d'uns pocs anys ençà hi ha hagut "un canvi radical de la societat en la concepció de l'independentisme, que ha passat de ser motiu de burla i ridiculització a un projecte possible a curt termini", i situa el canvi històric en un horitzó proper: "No ens hem d'obsessionar per una data, però hem d'aprofitar l'actiu que els terminis i els horitzons són un estímul per a tothom." Bosch explica el creixement accelerat de l'independentisme pel fracàs de l'Estatut, però també per les consultes sobre la independència, que arrenquen el 13 de setembre del 2009 a Arenys i culminen a la capital de Catalunya el 10 d'abril del 2010. Per al diputat d'ERC, el fet que la societat civil ja hagi marcat una data clau trasllada la pressió sobre el govern de Catalunya, que al seu entendre "està obligat a definir-se, perquè ja no valen mitges tintes: o independència o dependència". I recorda que "en tots els processos històrics hi ha un període llarg i lent, però sovint un factor inesperat desencadena el procés a gran velocitat, i potser ens acostem a aquest moment".

Per a Alfred Bosch, CiU ha de triar si "continua amb l'ambigüitat, fent creure que vivim als anys 80 o 90, o treballar per la llibertat nacional de to-

tes passades, perquè, si no, la societat arraconarà totalment l'opció fallida de l'entesa amb Espanya".

CiU, però, prefereix mantenir-se en l'objectiu del pacte fiscal fins a esgotar totes les possibilitats d'entesa amb Espanya, si bé reconeix que no hi marxa enrere amb la independència. És, però, una qüestió de ritme. El portaveu parlamentari de CiU, Jordi Turull, argumenta que l'11 de setembre del 2014 "és una data molt emblemàtica que ha de servir per a valorar com hem pogut avançar i on som, i continuar amb energies aquest camí que no té marxa enrere per a assolir la plena sobirania nacional. Però CiU vol anar fent els passos que marquin les grans majories de catalans". Segons Turull, la societat encara no els ha posat en la cruïlla plebiscitària, perquè "el nostre compromís ara és la hisenda pròpia i, segons el resultat de la negociació, interpretarem quina és la voluntat majoritària dels catalans, sempre aglutinant majories i no minories". És a dir, fins que no hi hagi un no, o un sí, al pacte fiscal, CiU no farà un pas endavant en la qüestió de la independència, "que la meitat de la gent no segueix".

Escòcia al punt de mira. Des d'ICV, el plantejament és netament plebiscitari. Els partits han de presentar-se a les properes eleccions amb un sí o un no clar sobre l'exercici del dret d'autodeterminació. Però en aquest cas, el *tempo* és diferent del d'ERC. El diputat ecosocialista Jaume Bosch es mostra convençut que ni en la situació actual ni amb eleccions anticipades no hi haurà referèndum el 2014, "però no vol dir que no n'hi hagi durant la propera legislatura". A parer seu, hi ha d'haver un requisit previ: "Que els partits es presentin a les eleccions dient que es farà el referèndum, i CiU no ho portava en el seu programa. Quan una majoria de partits diguem que convocarem la consulta, es farà." Jaume Bosch posa l'exemple del Quebec, on la majoria independentista encara no ha posat data d'una nova consulta perquè no veu la societat madura per a un sí. "Per tant, la data no és el fet més rellevant, i seria un error donar esperances a la gent que el referèn-

dum sigui el 2014. En canvi, sí que és viable durant la propera legislatura”, insisteix.

Pel que fa a l'11 de setembre del 2014, ICV recorda que, tot i que va ser en dates diferents, “el País Valencià, les illes Balears i l'Aragó també varen perdre les seves llibertats. I, per tant, aquesta unitat ens ha de fer reflexionar”. De fet, el Parlament de Catalunya va aprovar, arran d'una proposta de SI i una esmena d'ICV, que l'11 de setembre havia de permetre de reflexionar també sobre la derrota al conjunt dels Països Catalans. D'una altra banda, Bosch demana de posar especial atenció al procés d'Escòcia, que té previst un referèndum l'octubre del 2014: “És un model per a nosaltres, perquè exercirà el dret d'autodeterminació pacíficament, amb un estat de la UE implicat, i aquesta és la nostra via.” Certament, la consulta d'Escòcia serà també un mirall per al cas català, perquè el món veurà que un estat democràtic accepta la voluntat d'un poble consultat, mentre que l'estat espanyol no reconeixerà el dret d'autodeterminació de Catalunya si Catalunya arriba a proposar-la.

La clau la té CiU. Per contra, Solidaritat Catalana per la Independència focalitza tota la pressió per a iniciar un procés d'independència en CiU i en els ciutadans que vagin a votar. El líder de SI, el diputat Alfons López Tena, remarca que “aconseguir la independència al voltant d'aquesta data simbòlica depèn de la data de les eleccions. Si no hi ha eleccions avançades, no hi ha procés, perquè manarà CiU. I si n'hi ha, dependrà de les majories que pugui constituir CiU.” Així, segons SI, també cal que “ERC abandoni les pretensions de millorar les relacions amb Espanya a través del pacte fiscal, perquè ara no és independentista”, i mesurar quina força electoral té SI.

Solidaritat veu clar que, si pot, CiU no farà el pas: “Si la suma de CiU, el PP i el PSC dóna majoria absoluta, no s'obrirà el procés d'independència. Sigui com sigui, aquesta formació defensa que el procés d'independència s'articuli des d'una mobilització popular forta i continuada, mantenint-

ne les institucions al marge. “Així s'ha fet a tot arreu”, rebla. Amb tot, SI considera “impossible” de celebrar un referèndum l'11 de setembre del 2014, “perquè no es pot fer un referèndum segons la llei espanyola, i perquè la llei de consultes que va presentar CiU al Parlament impedeix que es pugui fer una consulta sobre aquesta matèria”.

La CUP coincideix amb Solidaritat a carregar tot el pes inicial del procés en el poble i no pas en el govern. Però no vol posar terminis: “Pot ser contraproductiu posar terminis en processos històrics llargs. És una data més simbòlica que res més, però el *tempo* el marca el moviment popular organitzat i no la Generalitat”, explica Marc Sallés, portaveu nacional de la CUP.

Reagrupament tampoc no és partidari de posar dates concretes, perquè el procés “avança exponencialment i de manera accelerada. Per tant, si és avui millor que no pas demà, però no ens podem obsessionar amb una data, sinó que el nostre full de ruta és avançar cap a l'estat propi amb fermesa”, argumenta Joan Carretero. El líder de Reagrupament està convençut que hi haurà avançament electoral,

Les eleccions del novembre del 2010 van portar

El primer d'engegar el cronòmetre

L'agost del 2007 Josep-Lluís Carod-Rovira, aleshores vice-president del govern tripartit amb José Montilla al capdavant, va proposar la celebració d'un referèndum d'independència l'11 de setembre del 2014. La reacció de rebuig de totes les formacions polítiques, inclosa la que presidia –amb l'excepció del diputat Joan Tardà–, va marginar automàticament la idea. El suport social a la independència es traduïa només en un 17% dels vots, però Carod considerava que hi havia prou elements objectius per a creure que les relacions amb Espanya podien tocar fons: “El 2014 farà tres segles de la pèrdua de les estructures d'estat, i el poble català és especialment sensible a les commemoracions. També és l'any en què s'acaben els fons europeus, cosa en alguns territoris espanyols tindrà un gran impacte i, per tant, hi haurà més pressió a Catalunya. I s'acaba la disposició addicional tercera de l'Estatut.” El número dos de la Generalitat comptava també amb factors desencadenants previsibles, com ara que “l'Estatut nacional aprovat podria originar una reacció de rebuig cap a Catalunya que provoqués una resposta col·lectiva de la societat”, el 10J. Finalment, l'ex-líder d'ERC apunta a la voluntat de crear un factor revulsiu en la societat posant aquesta data: “De vegades cal un punt de desvetllament, que pot ser el moment crucial per a saber si aquest poble accepta dòcilment anar amb Espanya o si vol escriure la seva història.”

Cinc anys després d'aquella proposta, Carod-Rovira es mostra convençut que “els ciutadans del país han assumit amb normalitat aquesta data, no pas els par-

Artur Mas a presidir la Generalitat. Mesos abans, s'havia fet la manifestació més gran de la història de Catalunya, per a demanar la independència.

JORDI PLAY/ARXIU

tits i institucions". Ara, insisteix que un procés d'independència és "molt més que sortir al balcó a proclamar-la". A parer seu, cal un treball intens previ en l'àmbit de la diplomàcia i els contactes discrets, per a veure quins països poden estar interessats que hi hagi una falca democràtica independent entre Espanya i França. Jo vaig començar a fer-ho, però no es va entendre, i em temo que ara no es fa", rebla.

Els partits que donen suport a un referèndum són ERC, SI, RCat, la CUP i també ICV

com a molt tard, a la primavera del 2013, i confia que CiU hi anirà amb un programa d'estat lliure: "Amb les condicions en què es van presentar no poden fer res més. Si la direcció de CiU continua negant la independència, fins i tot oposant-s'hi, la gent canviarà el seu vot, de segur", rebla Carretero.

Sigui com sigui, les pròximes eleccions seran les primeres de la independència com a punt principal. Pel sí o pel no. Però ja ningú no tindrà possibilitats d'èxit amb mitges tintes.

Gemma Aguilera